

Otázka: Demokracie, volby a volební systémy

Předmět: Politologie

Přidal(a): Martin Bašta

Demokracie

- forma vlády
- vláda lidu
- rozhoduje většina
 - Menšina se vždy podřizuje
 - Nemělo by však docházet k tyranii většiny – pojistky proti tomu

liberální demokracie

- Zabývá se širokou ochranou a respektování lidských práv

paradox tolerance

- Abychom si udrželi tolerantní společnost, musíme být vůči netoleranci netolerantní

v indexu demokracie za rok 2021 zahrnuje 167 zemí

- Reálná demokracie je v 80 státech
- V ústavě nedeklarují demokratičnost 4 země= Barma, Brunej, Saudská Arábie, Vatikán

dělí se na:

- přímou
- nepřímou

Zastupitelská demokracie

- Přítomná prakticky ve všech demokraciích
- Občané prostřednictvím voleb dosazují do úřadů své politické zástupce
- Nevýhody= hodně lidí - moc názorů, těžké se rozhodnout
- Výhody= za občany rozhodují politici

Přímá demokracie

- Státní moc vykonává přímo od svými rozhodnutími
- V praxi se ve své čisté formě nevyskytuje
- výjimkou švýcarské kantony Appenzell Inerrhoden a Glarus
- občas se lze setkat se zastupitelskou demokracií s prvky přímé demokracie

polopřímá nebo participativní demokracie

- V praxi může být problematická
- Nevýhody
 - nikdo reálně nenesou odpovědnost za rozhodnutími
 - rozhodnutí nelze snadno korigovat
 - výsledkem může být tyranie většiny a útlak menšin

Volby

- hlavní mechanismus zastupitelské demokracie, kterým občané vybírají vládnoucí politiky a podílejí se na chodu země

musí splňovat několik klíčových vlastností:

- rovné= každý občan má stejný počet hlasů a každý hlas má stejnou váhu
- tajné= nikdo nemůže být nucen zveřejnit, koho volil
- všeobecné= volit může každý občan splňující jen minimálně omezující pravidla (*věk svéprávnost a občanství*)
- cyklické= volby se konají v zákonem stanoveném cyklu, volby nelze svévolně odkládat,

ani je vyvolat předčasně bez zákonného důvodu

v ČR máme 6 typů voleb

- prezidentské= na 5 let
- volby do poslanecké sněmovny= na 4 roky
- volby do senátu= každé 2 roky 1/3 senátu- 1/3= 6 let
- krajské volby= na 4 roky
- volby do zastupitelstev měst a obcí= na 4 roky
- volby do Evropského parlamentu= na 6 let
- volí se ve dvou dnech - ČR je jednou z mála zemí, kde to tak je

Volby v ČR

- Bydliště, místo bydliště v občance - okrsek kde volíme
- Voličský průkaz - může se volit všude po republice
- Automatická registrace k volbám v ČR, USA jinde
- Americké volby zvláštní
- V zahraničí volíme na ambasádě s voličským průkazem
- Volby do europarlamentu můžeme volit kandidáty i z jiné země, když jsme v Německu třeba tak německé kandidáty anebo na ambasádě české kandidáty

Volební systém

- poměrný - kraje obce
- většinový - senát a parlament

Většinový systém

- dvoukolový systém většiny
- dva dominantní směry a profilují se strany a názory

- tradičnější ale v posledních desetiletích na ústupu
- jednomandátové obvody, kde se volí konkrétní osobnosti
- volič má jeden hlas, ale někdy může označit alternativy
- má tendenci redukovat množství stran a bizarní strany – radikální strany/ eliminují extremisty
- stabilizují politický systém
- napomáhají bipartismu – systém dvou politických stran
- first past-jednokolový systém – konkrétní typ
- alternativní systém – číslování od 1 do 12- pořadí a poté vyhraje ten kdo má více jak 50 % (Austrálie, Irsko)

Poměrný systém

- panašování – rozměňování hlasů
- preferenční hlasy: můžeme posunout někoho na přednostní místa a získat tak křeslo
- hranice 5 % = uzavírací klauzule – vyřadí z voleb strany které nenaplnily množství hlasů, a tak nebude přesně 20 % lidí v křeslech
- snažíme se docílit, aby byla nejširší paleta názorů v parlamentu a velké množství stran.